

**КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН
КОНСТИТУЦИЯЛЫК СОТУНУН СУДЬЯЛАР КОЛЛЕГИЯСЫНЫН
АНЫКТАМАСЫ**

Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин
сунуштамасын өндүрүшкө кабыл алуу жөнүндө

2023-жылдын 10-февралы

Бишкек шаары

Кыргыз Республикасынын Конституциялык сотунун судьялар коллегиясынын төмөнкү курамы: Ч.А. Айдарбекова, Л.Ч. Жолдошева, Л.П. Жумабаев, сот отурумунун катчысы Н.А. Кененсариеванын катышуусунда Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин сунуштамасын карап чыгып, төмөнкүлөрдү

Т А П Т Ы:

Кыргыз Республикасынын Конституциялык сотуна 2023-жылдын 3-февралында Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 44-беренесинин 2-бөлүгүн расмий чечмелеп берүү жөнүндө сунуштамасы келип түшкөн.

Өтүнүчтөн келип чыккандай, Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2009-жылдын 6-ноябрындагы №694 «Кыргыз Республикасынын калкынын негизги социалдык-демографиялык топтору үчүн жашоо минимумунун түзүмүн бекитүү жөнүндө» токтому менен Кыргыз Республикасынын калкынын негизги социалдык-демографиялык топтору үчүн жашоо минимумунун өлчөмүн эсептөөнүн методикасы бекитилген. Жашоо минимумунун өлчөмү мыйзам тарабынан белгиленбестен, жогоруда аталган методикага ылайык, Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети тарабынан квартал сайын эсептелинип келет.

Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 44-беренесинин 2-бөлүгүнө ылайык, пенсия, социалдык жөлөк пулдар жана башка социалдык

жардам мыйзам менен белгиленген жашоо минимумунун өлчөмүнөн төмөн эмес жашоо деңгээлин камсыз кылат.

Адам укуктарынын Жалпы декларациясынын 22-беренесинде, ар бир адам, коомдун мүчөсү катары, улуттук күч-аракеттер жана эл аралык кызматташтык аркылуу жана ар бир мамлекеттин түзүмүнө жана ресурстарына ылайык, өзүнүн кадыр-баркын сактоо жана инсандын эркин өнүктүрүү үчүн зарыл болгон экономикалык, социалдык жана маданий тармактардагы укуктарды социалдык жактан камсыз кылууга жана жүзөгө ашырууга укуктуу.

Экономикалык, социалдык жана маданий укуктар жөнүндө Эл аралык пактынын 2-беренесине ылайык, аталган Пактыга катышкан ар бир мамлекет жеке тартипте жана эл аралык жардам жана кызматташтык тартибинде, атап айтканда экономикалык жана техникалык жааттарда, Пактыда таанылган укуктардын бардык тиешелүү ыкмалар менен, анын ичинде мыйзам чыгаруу чараларын кабыл алууну акырындык менен толук жүзөгө ашырууну камсыз кылуу үчүн колдо болгон ресурстардын максималдуу чектеринде чараларды көрүүгө милдеттенет.

Ошондой эле, кайрылуу субъектиси Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинин корутундусун белгилеген, ага ылайык аз камсыз болгон 16 жашка чейинки балдары бар үй-бүлөлөрдө, жөлөк пул дайындоодо жана төлөөдө балдар үчүн жашоо минимумунун өлчөмүндө (6 150 сом) «үй-бүлөгө көмөк» бир үй-бүлөгө жөлөк пулдун берилүүчү суммасы айына 19 680 сомду түзөт, бул республика боюнча орточо эмгек акынын деңгээлине жетет, ошондой эле социалдык чөйрөнүн кызматкерлеринин орточо эмгек акысынан аша тургандыгын билдирди.

Сунуштамада баяндалгандай, «Мамлекеттик пенсиялык социалдык камсыздандыруу жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 7-беренесинин 4-бөлүгүнө ылайык, пенсионерлердин кызыкчылыктарын коргоону камсыз кылуу максатында, пенсиянын базалык жана камсыздандыруу бөлүктөрүнө индексация жүргүзүлөт. Индексациялоодон

мурдагы өткөн календардык жылда республика боюнча орточо эмгек акынын чоңдугунун көлөмүнүн көбөйүшү пенсиянын базалык бөлүгүнө индексациялоо жүргүзүү үчүн шарт болуп саналат. Эгерде пенсиянын жалпы өлчөмү пенсионердин жашоо минимумунун чоңдугунан (өткөн календардык жылда иш жүзүндө түзүлгөн) төмөн болсо, пенсиянын базалык бөлүгү индексацияланат. Орточо эмгек акынын чоңдугунун жана индексациянын алдындагы календарлык жылы калыптанган керектөө бааларынын индексинин өсүшү пенсиянын камсыздандыруу бөлүктөрүн индексациялоо шарты болуп саналат.

Пенсияларды индексациялоо Кыргыз Республикасынын Социалдык фондунун бюджетинде каралган каражаттардын чектеринде жыл сайын жүргүзүлөт. 2022-жылдын 1-октябрынан тартып пенсиянын камсыздандыруу бөлүктөрүнүн өлчөмдөрүн индексациялоо коэффициенти 1,15 өлчөмүндө бекитилген. Муну менен бирге, пенсиялык системаны реформалоо боюнча жасалган кадамдар объективдүү себептерден улам дароо натыйжа бере албайт, анткени пенсиялык системанын узак мөөнөттүү милдеттенмелери бар деп кайрылуу субъектисинин сунуштамасында белгиленген.

Жогоруда баяндалгандын негизинде, арыз ээси Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 44-беренесинин 5-бөлүгүнө ылайык, мамлекеттин социалдык иши жарандардын өзү жана үй-бүлөсү үчүн экономикалык бакубаттыкка жетишүү мүмкүндүгүн, экономикалык эркиндигин, активдүүлүгүн чектөөчү мамлекеттик камкордук формасына өтпөөгө тийиш экендигин белгилейт.

Ушуга байланыштуу, кайрылуу субъектиси Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 44-беренесинин 2-бөлүгүн расмий чечмелеп берүүнү суранууда.

Кыргыз Республикасынын Конституциялык сотунун судьялар коллегиясы сунуштаманы жана ага тиркелген материалдарды изилдеп чыгып, «Кыргыз Республикасынын Конституциялык соту жөнүндө» конституциялык Мыйзамдын 30-беренесинин 2-бөлүгүнүн негизинде текшерүү жүргүзгөн

судья-баяндамачы Ч.А. Айдарбекованын маалыматын угуп, төмөнкү тыянакка келди.

«Кыргыз Республикасынын Конституциялык соту жөнүндө» конституциялык Мыйзамдын 26-беренесине ылайык, аталган конституциялык Мыйзамдын талаптарына жооп берген сунуштама Конституциялык сотто ишти кароого себеп болуп саналат. Берилген сунуштама аталган конституциялык Мыйзамдын 19, 20, 26, 27, 28-беренелеринин талаптарына жооп берет.

Жогоруда аталгандын негизинде, «Кыргыз Республикасынын Конституциялык соту жөнүндө» конституциялык Мыйзамдын 30-беренесинин 2-бөлүгүн жетекчиликке алып, Кыргыз Республикасынын Конституциялык сотунун судьялар коллегиясы

А Н Ы К Т А Д Ы:

Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 44-беренесинин 2-бөлүгүн расмий чечмелеп берүү жөнүндө сунуштамасы өндүрүшкө кабыл алынсын.

Судьялар коллегиясы:

Ч.А. Айдарбекова

Л.Ч. Жолдошева

Л.П. Жумабаев

№ _____